

Oficis desapareguts

Joan Abril

El pas dels anys, les modes i el progrés industrial, han fet que es perdessin bastants oficis que antany eren a l'ordre del dia. Es de doldre, però què hi farem! Ja entrada la tercera dècada certs oficis experimentaren un canvi molt acusat. En pocs anys s'oblidaren de mica en mica i, avui el seu record s'ha perdut dins la boira grisa i fantasmal. Després del daltabaix de la

guerra fratricida, sobrevisqueren encara alguns oficis, però els que ara esmentaré ja han passat a millor vida.

El tramviare: Aquest ofici s'extinguí el dia que les baluernes deixaren de rodar. Ve doncs ara a tomb parlar d'aquell tramvia que anava de Badalona a Barcelona. El caos progressiu, apocalíptic de vehicles que esdevenia en els punts més cèntrics i

L'estanyapaelles

El cos de serenos

estrets de la carretera que travessa la ciutat, obligà la Companyia de Tramvies a retallar el recorregut. El maig de 1956, la terminal estava situada prop de la riera de Sant Jeroni. Uns mesos després, el tramvia finalitzava el seu recorregut a la plaça de Pep Ventura. Més endavant, el trajecte s'acabava a la desviació que existia a l'entrada del camí particular a la fàbrica Cros. Al cap de poc temps, les baluernes ja no passaven de Sant Adrià. L'última reculada quedà emplaada a la desviació de prop a la riera d'Horta, al davant de la barraca dels burots. I finalment, la línia 70 fou suprimida per sempre més, i va passar a la història.

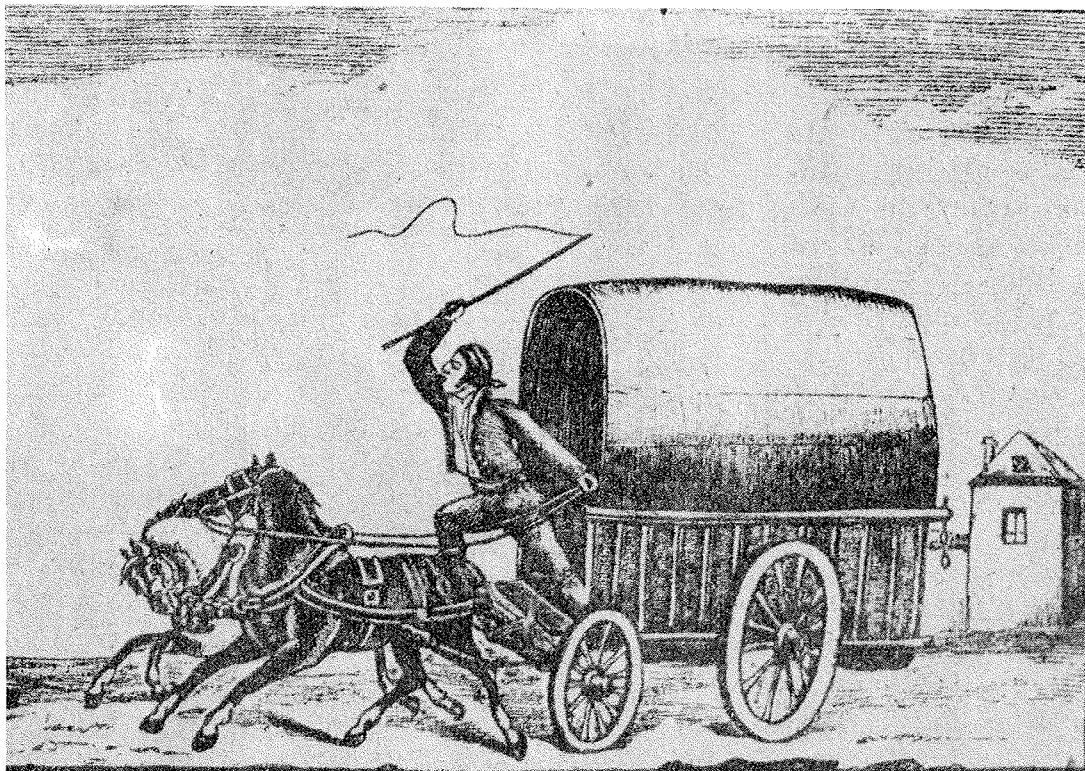
També serà curiós de recordar el popular tramvia de Montgat que, tenia el punt de partida i d'arribada al davant mateix de can Titella. La línia 44 deixà de circular el 31 de desembre de 1957, sense que ningú fes

cap acte commemoratiu. El tramvia de Montgat, tanmateix, ha passat a la posteritat sense pena ni glòria a l'entorn dels anys 60.

El fanaler: En fer-se fosc, cada dia feia la seva aparició pels carrers uns homes que trajinaven una canya llarga i una esponja impregnada d'esperit de vi, encesa al cap de dalt d'un morrió. El fanaler, amb la punta del morrió obria les aixetes i encenia els becs del gas tancats en uns fanals de vidre quadrats que, tenien l'aspecte funerari. Els fanalers desfilaven d'un tanal a l'altre amb l'espurna de foc dalt la canya. Semblaven uns guerrers victoriosos amb la llança lluminosa. L'endemà quan començava a clarejar tancaven les aixetes amb la punta del morrió apagat.

Ei sereno: A l'any 1891 hi havia a Badalona deu serenos. A l'any 1906, la vigilància

Un carreter

nocturna és compania de dotze serenos. Els anomenaven serenos perquè al principi amb el cant de les hores divulgaven el comunicat meteorològic. Fins el 1917, cantaren allò de: —Alabado sea Dios. Las... han dado y sereno o nublado—. Val a dir, però com que la majoria de les nits el cel restava net de núvols i no hi havia boira, darrera les hores vociferaven a ple pulmó: —Sereeeeno...! No fa pas gaires anys que l'Ajuntament acordà prescindir dels serveis dels serenos (1973). Evidentment, és una llàstima que hagin desaparegut. Hi ha encara el record de quan lluien els uniformes llampants i el sabre en certs actes oficials, sobretot a les processons. Eren tan decoratius: semblaven uns personatges d'una opereta.

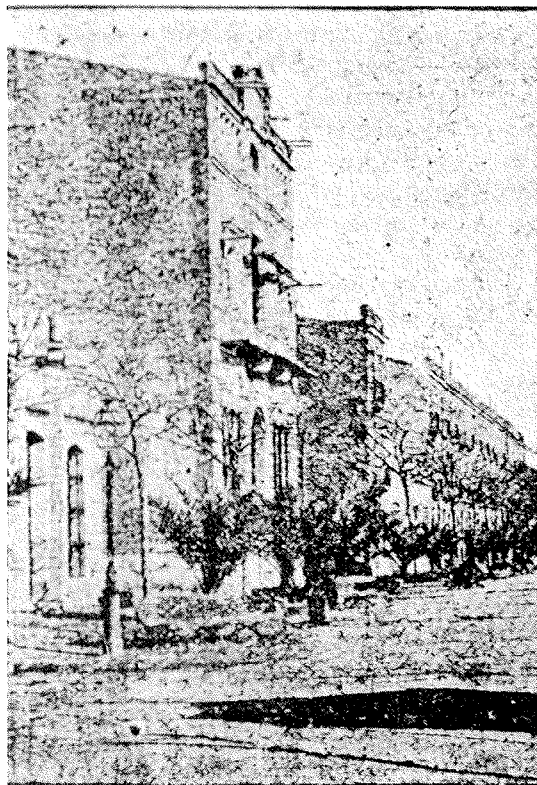
El burot: era un funcionari municipal encarregat de cobrar els drets d'entrada a la ciutat de certs articles, especialment

els alimentaris. La gent els anomenava despectivament: punxa-sàrries, tot fent un somriure burlesc. Aquesta institució dels arbitris, és va extingir molt abans que els serenos.

El pellaire: d'aquest ofici avui ja no se'n canta ni gall ni gallina. Anys endarrera, la gent tenia el costum de matar un conill el diumenge. En aquells anys, gairebé tothom és dedicava a la cria de conills o gallines. Al voltant de migdia del diumenge circulaven pels carrers uns homes amb un sac penjat a l'esquena. En els anys de la tercera dècada, els pellaire encara feien la seva habitual passada. En aquella hora les mestresses de casa ja condimentaven el succulent arròs dominical i també l'apetitós conill rostit. Els compradors de pells vociferaven amb veu fortíssima la cantarella repetides vegades.

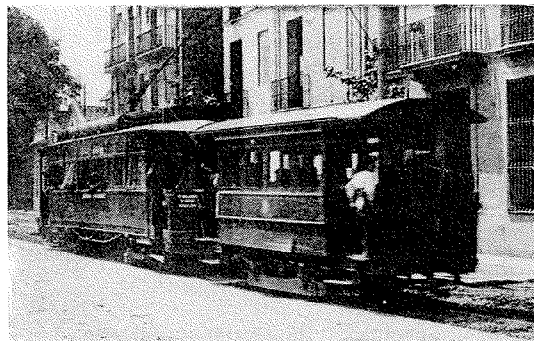
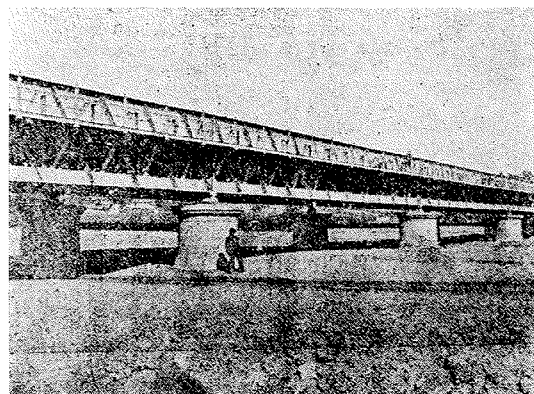
—Hi ha cap pell de conill? El pellaire.

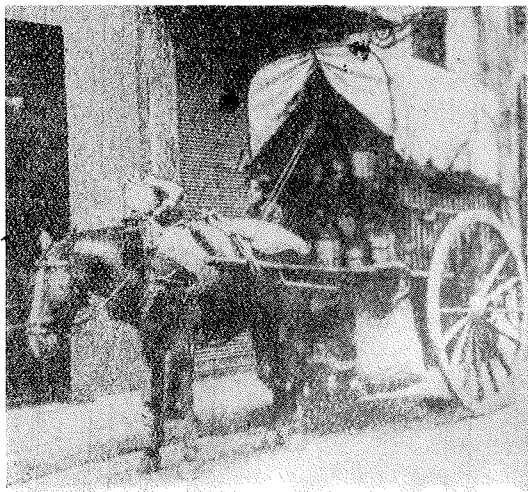
Passeig de Martínez Campos, (actualment la Rambla). 1897. L'Eco de Badalona.

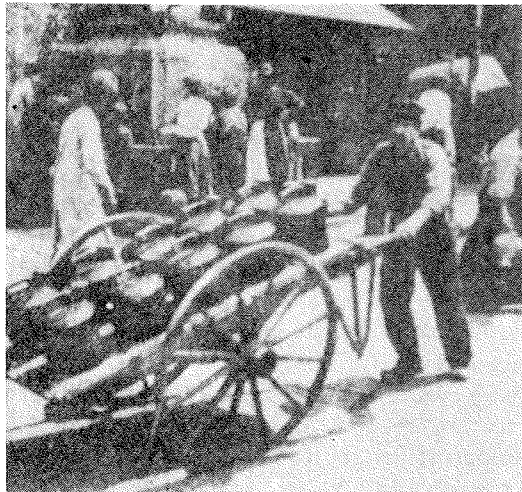
El pont del Besòs. 1897. L'Eco de Badalona

El tramvia, al seu pas per la plaça Pep Ventura. El furgó de darrera és encara del tramvia de foc.

Venedor ambulat

Venedor ambulat

El salaire: abans de la primera guerra europea, vèiem cada dos per tres, un home vell, panxut, que menava un carret minúscul, arrossegat per un ase pelut i esquelètic. Era el venedor de sal, feia el seu recorregut per diferents carrers. De tant en tant, bufava impetuosament una trompeta petita de llauna per a cridar l'atenció de les veïnes. Tot seguit llançava un crit selvàtic, allargassat, que semblava el gemec moribund d'un naufrag.

—Salaiireeeeeee...

El paraigüer: Molt sovint, compareixien pels carrers els paraigüers, vinguts qui sap d'on. Tots tenien l'aspecte més aviat gitanesc. Vestien una brusa negra i cofats amb un barret també negre, d'un negre funerari d'ales amples. Aquells homes traginaven un embalum de paraigües vells i atrotinats, penjats a l'esquena dins d'una bossa de pell. Els paraigüers és palplantaven al centre del carrer i deixaven anar un bramul gutural, esquinçat.

—Paraigüerooooo, Paraigüerooooo...!

La gent que tirava l'art: Hi ha molta gent que recorda d'una manera molt viva aquella pobrissalla que anava a tirar l'art. Es ben cert: tirar l'art era un ofici pel que no feia pas falta l'aprenentatge. Hi anaven a raure una mena de tipus desfardats, malgirbats i desmarxats. I quins tipus! Aquella fauna humana, estirava amb l'estrop al muscle sorral amunt, la corda a diverses repeses, corbada l'espatlla i enfonsant els peus descalços a la sorra. Tiraven l'art, homes i dones, joves i vells, tots sirgaven tristos i sorruts. Semblava una encordillada de presidiaris, si més no, unes ànimes en pena que, caminaven tot pujant un calvari. Avui, aquell espectacle tan bigarrat, només és un record llunyà.

El terraire: era un ancià baixet i escardalenc, que recorria els carrers més cèntrics amb el seu carret tronat, remolcat per una vaca flaca i vella. Mentre caminava al costat del carret, no parava d'escridassar amb veu prima de tenoret de sarsuela barata.

—Terra d'escudelles, dones. El terraire!

El nunci: Durant molts anys, en Jaume Roca, l'home de les crides, el portaveu de les sàvies i rotundes decisions municipals i d'altres avisos oficials i particulars, va anar d'un carrer a l'altre. El nunci era alt, ferreny, d'espatlles amples, ostentava un bigoti esponerós, vestia pantalons de vellut, gran faixa negra, cofat amb la gorra de plat engalonada i calçat amb espadenyes de veta negra. A cada cantonada feia vibrar els sons estridents, desgavellats de la trompeta. Tot seguit, llegia l'avís mig en castellà i mig en català amb veu forta i clara. Heus ací un exemple.

—El martes es cobrarà la contribusion industrial, sense recargo alguno a la Casa de la Vila, a las onse en punt de la mañana.

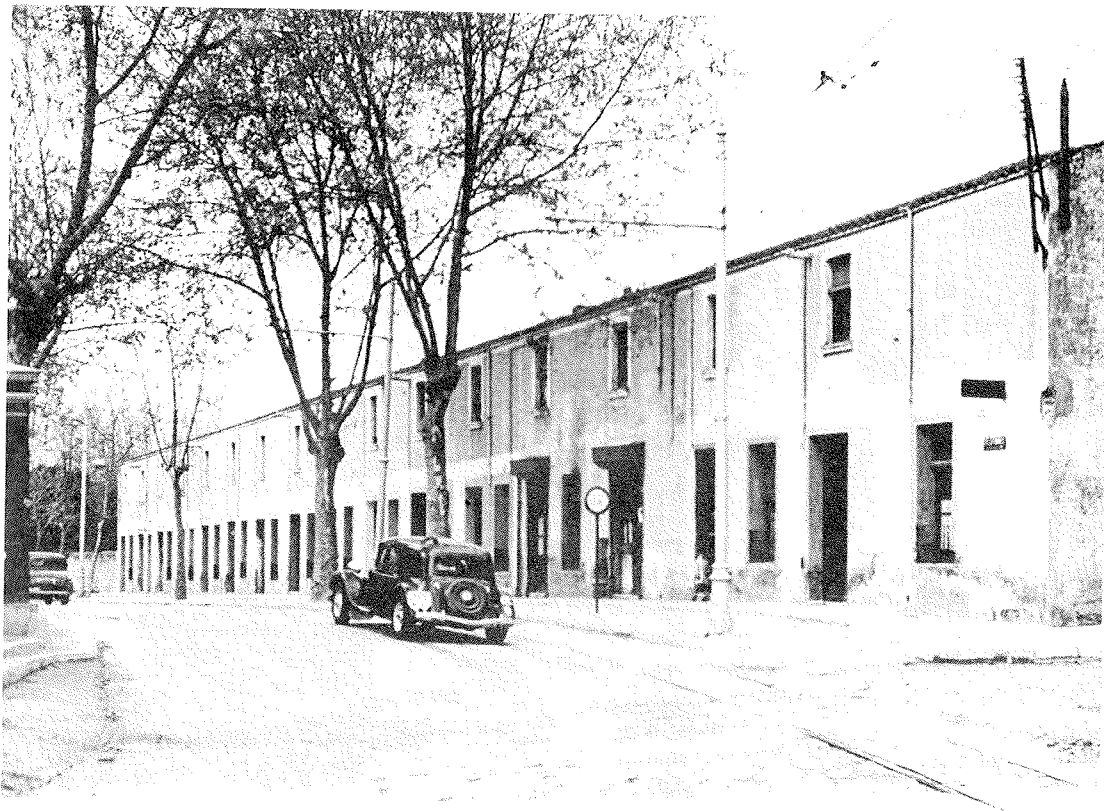
Però es donava el cas que, després de repetir tantes i tantes vegades el mateix avís oficial, finalment, acabava dient de memòria si fa o no fa això:

—La contribusion de la Casa de la Vila, sense onse recargo del martes alguno cobrarà en punt la mañana industrial.

Tan se val! els veïns ja sabien de què anava la cosa. A continuació, anunciava el programa de cine i atraccions de Cine Nou (Can Salsas).

El cadiraire: adobava les cadires de boga que tenien el seient gastat. De tard en tard, feia la seva aparició pels carrers un homenàs de certa edat. Marcava el seu pas amb un crit llarg, una mena de melapea

Cantonada Riera de Canyadó per on passava el tramvia camí de Montgat.

publicitària acabada amb un espinguet difícil d'imitar.

—El cadiraiiree, El cadiraiiree...

L'estanyapaelles: Tinc ben present la figura de l'estanyapaelles, era un tipus pintoresc. Travessava els carrers repicant amb el martell una paella grossa, rovellada i baladrejava amb veu cavernosa.

—Qui té paelles i olles per adobar...

Els peixaters: eren uns venedors ambulants que traïen el peix i les balances en un carretó d'una roda. Tots vociferaven el crit professional.

—De l'art. De l'art, que belluga.
Aquells peixaters, d'aspecte vulgar que eren tan populars, han desaparegut totalment del paisatge urbà.

Anys endarrera, els practicants dels diferents oficis es distingien segons la seva manera de vestir. Vegeu com vestien: El pintor, la brusa generalment groga. El manyà i els treballadors del ram tèxtil, l'americana de color blau, cordada fins al coll. El paleta i el fuster vestien l'americana i els pantalons de vellut. La brusa negra era la peça clàssica que usaven molts altres oficis: el carreter, el tartaner, el cabrer, el vaquer, el matalasser, el rajoler, l'home que amb la maniguera regava els carrers, el pagès i fins aquell home que esquilava tota mena d'animals. El ferrer, portava un gran davantal de cuir fins als peus. El mosso del cafè vestia armilla negra i un davantal llarg. L'adroguer, el saltataulells i el vetes-i-fils, utilitzaven a tota hora la tradicional bata groga.

Altres oficis que ja han passat a la història: L'home que treia aigua del pou i omplia el safareig. La pentinadora, que anava de casa en casa per pentinar les senyores i fer el monyo a les mestresses de moltes pretensions. El carboner, que repartia el carbó a domicili. La rentadora, aquella dona que rentava la roba en el safareig de les cases de bona posició. L'espardanyer, l'artesà que confeccionava tota classe d'espardenyes, a la mateixa botiga. Els homes que tocaven el piano de maneta fa molts anys que han desaparegut dels

carrers. El boter que construïa botes, botetes, bocois, portadores i galledes de fusta, ja fa temps que els boters badalonins han plegat el ram. Seixanta anys endarrera, els cabrers amb el ramat, recorrien la carretera i altres carrers, munyint les cabres al davant de les cases. El transport mecanitzat ha obligat el ferrer, el constructor de carros, el baster i el carreter a deixar l'ofici.

Es de doldre, avui les coses han canviat d'una manera vertiginosa i progressiva. Tots els oficis esmentats, només són un record. I per damunt de tot, el record es va perdent de mica en mica, dins la boira fosca dels anys.

I així roda la bola del món.

